Ulkoasiainministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2016-00445

POL-30 Lee Stefan(UM) 20.04.2016

Asia
ulkoasiainneuvosto 18.4.2016K;yhteenvetoraportti

Kokous
Ulkoasiainneuvosto 18.04.2016 - 18.04.2016

UAN kävi epävirallisen keskustelun Kolumbian hallituksen rauhanvaltuutetun Sergio Jaramillon kanssa. Jäsenmaat vakuuttivat poliittista ja taloudellista tukeaan Kolumbialle. Kolumbian kansalaisten sitoutuminen rauhanprosessiin todettiin ensiarvoisen tärkeäksi.

Muuttoliike-keskustelussa arvioitiin EU:n viimeaikaisia toimia muuttoliikkeen ulkoisen ulottuvuuden alalla. Tilanteen arvioitiin helpottuneen, mutta painotettiin tarvetta jatkaa ja vahvistaa toimia molempien Välimeren reittien osalta. Yhteisvastuuta ja sovittujen toimien täytäntöönpanoa korostettiin. Myös jäsenvaltioiden kahdenväliset suhteet avainmaiden kanssa todettiin tärkeiksi. EU:n puheenjohtajamaa kertoi tuoreesta matkastaan Länsi-Afrikkaan. Muuttoliikkeen ulkosuhdeulottuvuus oli aiheena myös epävirallisella lounaalla YK:n pakolaiskomissaari Filippo Grandin kanssa.

Itäistä kumppanuutta koskevan keskustelun tavoitteena oli pohjustaa Itäisen kumppanuuden ulkoministerikokousta toukokuussa. Jäsenmaiden lähellä toisiaan olevien näkemysten todettiin antavan hyvän pohjan toukokuun ulkoministerikokoukseen.

UAN:ssa järjestettiin videokonferenssi Libyan pääministerin kanssa. Aiheesta keskusteltiin ulkoministerien ja puolustusministerien yhteisellä illallisella sekä annettiin päätelmät. Katsottiin tarvittavan nopeasti tulosta tuottavia hankkeita, jotta yhtenäishallitus (GNA) pystyisi vahvistamaan asemaansa libyalaisten silmissä. Libyan omistajuutta korostettiin. EUNAVFOR MED Sophia –operaation mandaatin jatkoa tuettiin.

EU:n alueellinen Syyria/Irak/ISIL-strategia siirrettiin toukokuun UAN:n asialistalle aikapuutteen vuoksi.

Kokouksen yhteydessä pidettiin EU-Tunisia-assosiaationeuvoston kokous.

Kolumbia

Keskustelussa kuultiin Kolumbian hallituksen rauhanvaltuutetun Sergio Jaramillon arvio rauhanprosessin tilanteesta ja näkymistä. Rauhalla tulee olemaan valtava vaikutus sekä Kolumbialle ja sen kansalle että Kolumbian naapurustolle ja koko alueelle. Pitkä prosessi on nyt edennyt viimeiseen vaiheeseen ja neuvottelut keskittyvät vihollisuuksien lopettamiseen ml. tulitauko, aseistariisunta, poliittisen osanoton aloitus sekä puolin ja toisin annettavat takuut. Suurimpina haasteina ovat turvallisuustilanne, ml. huumekauppa, neuvottelut ELN:n kanssa, tulevan rauhansopimuksen toimeenpano ja nopeiden tulosten välttämättömyys sekä rauhan taakse tarvittavan poliittisen konsensuksen hankkiminen. EU:lta toivotaan erityisesti poliittisen tuen jatkumista, hyvin koordinoitua taloudellista tukea sekä FTA-sopimuksen tarjoamien mahdollisuuksien täysimääräistä hyödyntämistä.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa ilmaistiin vahva poliittinen tuki rauhanprosessille**.** Todettiin EU:n tuoman lisäarvon kiteytyvän erityisesti poliittiseen tukeen sekä kokemukseen konfliktien osapuolten sitouttamisesta poliittiseen prosessiin. Painotettiin, että tukijoiden, ml. EU ja jäsenmaat, on tarpeen koordinoida apuaan ja varmistaa Kolumbian hallituksen ja kolumbialaisten omistajuus**.** Entisten taistelijoiden sitouttaminen poliittiseen päätöksentekoon nähtiin tärkeäksi**.** Puheenvuoroissa korostui myös tärkeys toimia nopeasti rauhansopimuksen solmimisen jälkeen, sillä järjestäytynyt rikollisuus saattaa nopeasti täyttää poliittisen tyhjiön**.** Naisten osuus rauhanprosessissa nähtiin tärkeäksi erityisesti kestävän rauhan aikaansaamisessa.

Muuttoliikkeen ulkosuhdeulottuvuus

Keskustelussa arvioitiin EU:n viimeaikaisia toimia muuttoliikkeen ulkoisen ulottuvuuden alalla. Puheenvuoroissa tilanteen arvioitiin helpottuneen, mutta painotettiin tarvetta jatkaa ja vahvistaa toimia molempien Välimeren reittien osalta**.** Yhteisvastuuta ja sovittujen toimien täytäntöönpanoa korostettiin. Myös jäsenvaltioiden kahdenväliset suhteet avainmaiden kanssa todettiin tärkeiksi. Painotettiin myös tehokkaan palautus- ja takaisinottopolitiikan sekä rajavalvonnan merkitystä. Osa jäsenmaista korosti erityisesti more for more –periaatetteen sekä kolmansien maiden kapasiteetin vahvistamisen merkitystä. Kaupan vapauttaminen nähtiin keinona hallita muuttoliikettä, sillä kolmansien maiden pääsy Euroopan markkinoille generoi työtä ja tuloja niille maille, joista nyt merkittävä osa Eurooppaan pyrkivistä lähtee.

Suomen puheenvuorossa painotettiin sitä, että EU:n on huolehdittava kaikista heikoimmassa asemassa olevista henkilöistä. Kaikkien EU-maiden on toimeenpantava yhteisiä sopimuksia. Suomi on ottanut vastaan ensimmäiset syyrialaiset Turkista, mutta vain noin 1000 EU:n sisäistä siirtoa on tehty ja näistä Suomi on hoitanut 20%. Suomi korosti myös, että muuttoliikkeen hallitsemisen kannalta on tärkeää pitää mielessä taustalla olevat juurisyyt ja nykyistä suurempaa huomiota on kiinnitettävä Lähi-idän lisäksi myös Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan. Puheenvuorossa korostettiin myös EU:n yhteisen viestinnän merkitystä ihmissalakuljetuksen vastaisessa toiminnassa.

Kuultiin myös EU-puheenjohtajamaan ulkoministerin tuoreesta matkasta Länsi-Afrikkaan. Afrikkalaiset ovat halukkaita työskentelemään yhteistyössä EU:n kanssa Vallettassa sovitun mukaisesti ml. korkean tason dialogit. Afrikkalaisten arvioitiin näkevän muuttoliikkeen yhä enemmän yhteisenä ongelmana, sillä Länsi-Afrikasta tulee paljon sekä laillista että laitonta muuttoliikettä. Halua yhteistyöhön siis on ja sitä myöten myös mahdollisuudet edistyä.

.

Muuttoliikekeskustelu jatkui epävirallisella lounaalla YK:n pakolaisvaltuutetun Filippo Grandin kanssa (vain ministerikokoonpanossa)

Itäinen kumppanuus

Keskustelussa itäisen kumppanuuden todettiin säilyvän EU:n prioriteettina. Katsottiin, että vuosi Riian huippukokouksen jälkeen on tarpeen arvioida, missä mennään ja kalibroida politiikkaa uuden naapuruuspolitiikan kehyksessä. Jos EU ei löydä voimaa modernisoida itäistä kumppanuutta, vaarana on että se kuihtuu pelkäksi tekniseksi työkaluksi. Korostettiin, että itäistä kumppanuutta on sopeutettava uusiin olosuhteisiin ja sille on löydettävä uusi päämäärä ja visio. Puheenvuoroissa painotettiin, että alueen maiden differentaatio on realiteetti, mutta itäistä kumppanuutta tulisi konseptina hyödyntää Riiassa sovitulla neljällä prioriteettialueella, joiden kautta pyritään kehitykseen instituutioiden vahvistamisessa, taloudessa, ihmisten välisissä kontakteissa ja yhteysverkoissa. Kerrottiin Riian huippukokouksen (v. 2015) toimeenpanosta olevan valmisteilla arviointipaperi, jossa keskitytään itäisen kumppanuuden (IK) jatkokehityksen kannalta keskeiseen kolmeen kysymykseen: miten monenkeskisellä raiteella päästään parhaiten tuloksiin, miten kumppanuusmaita tuetaan reformeissa ja miten edistetään kumppanuusalueen vakautta. Tulevassa Itäisen kumppanuuden ulkoministerikokouksessa 23.5.2016 kuunnellaan kumppaneiden odotuksia. Alueen kehityksestä nostettiin muun muassa esiin Minskin sopimuksen toimeenpanon vaikeudet, Vuoristo-Karabahin tilanteen kärjistyminen, tulevat vaalit Valko-Venäjällä ja Georgiassa sekä Ukrainan uusi hallitus. Puheenvuoroissa viitattiin myös Savtshenkon tapaukseen.

Jäsenmaiden lähellä toisiaan olevien näkemysten todettiin antavan hyvän pohjan toukokuun ulkoministerikokoukseen. Lukuisissa puheenvuoroissa painotettiin, että nyt tarvitaan konkretiaa, pragmaattista lähestymistapaa sekä sovittujen uudistusten toimeenpanon seurantaa. Eräs näkemys oli, että seuraavassa huippukokouksessa tulee tähdätä tilannearvioon, eikä uusiin lupauksiin. EU:n tukitoimien esitettiin keskitettäväksi niihin uudistuksiin, joiden toteutumista pidetään mahdollisena ja jotka tuottavat kumppanimaiden kansalaisille näkyviä tuloksia. Länsi-Balkanin tapaan EU-yhteistyön konkreettiset hyödyt on pyrittävä osoittamaan hankkeilla. Korruption torjunnan ja viisumivapauden merkitystä painotettiin lukuisissa puheenvuoroissa. Keskustelussa painotettiin myös itäisille kumppaneille annettavan tuen olevan myös yksi EU:n Venäjä-politiikan elementti. Osa jäsenmaista nosti esiin IK:n turvallisuusulottuvuuden korostaen strategisen viestinnän merkitystä.

Libya

Videoyhteyden välityksellä kuultiin Libyan pääministeri Sarraj'n ajatuksia maan tilanteesta. EU:lla ja Libyalla on yhteisiä haasteita, jotka edellyttävät yhteistyötä. EU:n 100 milj. euron tukipaketin GNA aikoo käyttää keskittyen strategisiin ohjelmiin: turvallisuus, rajavalvonta ja terveys. Myös yksittäisten EU-jäsenmaiden hankkeet Libyassa ovat tervetulleita. Tulevaisuuden suunnittelu tehdään tilanteessa, jossa aseelliset taistelut jatkuvat ja spoilerit jatkavat myyräntyötään. Tilanne ei ruusuinen, mutta yhtenäishallitus (GNA) aikoo mobilisoida tarvittavan tuen Tripolissa ja muilla alueilla. Jatkossa on tarkoitus kasvattaa kuntien ja alueiden roolia peruspalveluiden tarjoamisessa. Lisäksi suunnitteilla on hankkeita, joilla pyritään voimaannuttamaan erityisesti nuoria ja naisia.

Meneillään olevana siirtymäaikana keskitytään turvallisuuteen, valtioinstituutioiden palauttamiseen, oikeusvaltion kehittämiseen sekä terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen työhön. Terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi ja muuttoliikkeen hallitsemiseksi tarvitaan koulutusta kansalliskaartille ja erikoisjoukoille sekä rajavalvojille. Olemassa oleva ISILin vastainen koalitio ei riitä järjestön tuhoamiseen, vaan tarvitaan laajempi ohjelma.

Keskustelussa todettiin EU:n tuen keskeisyys maan vakauttamisessa. Monet jäsenmaat tähdensivät Libyan omistajuutta, kun pohditaan EU:n tuen muotoja. Nopeasti tulosta tuottavia hankkeita (quick wins) tarvitaan, jotta GNA:n pystyisi vahvistamaan asemaansa libyalaisten silmissä.

Kokouksessa hyväksyttiin Libyaa koskevat kattavat päätelmät, joissa mm. viitataan rannikkovartioston kapasiteetin vahvistamiseen yhtenä mahdollisuutena EUNAVFORin mandaattia tarkasteltaessa.

Muuta

Kokouksen yhteydessä pidettiin EU-Tunisia assosiaationeuvoston kokous.

Suomen edustajat
Ulkoministeri Timo Soini ja virkamiesvaltuuskunta

Liitteet

Viite UM2016-00414

Asiasanat	itäinen kumppanuus, Libya, muuttoliike, Kolumbia
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	EUE, OKM, SM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, YM